

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันพบว่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยพ.ศ. 2537 คิดเป็นมูลค่า 48,135.1 ล้านบาท นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีแหล่งทรัพยากรและวัตถุดิบที่มีศักยภาพที่เหมาะสมจะพัฒนาขึ้นเป็นอุตสาหกรรมที่มีคุณภาพ และคุณค่าเพื่อเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก และยังเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในเรื่องของอัญมณีจนเป็นที่กล่าวขานและยอมรับในหมู่ผู้ค้าเพชรพลอยทั่วโลกว่า ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าทับทิมและแซฟไฟร์ที่สำคัญของโลก รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการเจียรไนพลอยที่สำคัญแหล่งหนึ่งของโลก ด้วยความที่มีฝีมืออันประณีตละเอียดอ่อนในด้านการเจียรไนของคนไทย ประกอบกับค่าแรงด้านการเจียรไนของเรายังต่ำ เป็นเหตุให้มีการส่งวัตถุดิบของพลอยชนิดต่างๆจากต่างประเทศเข้ามาเจียรไนในประเทศไทยมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการเผาพลอยที่สำคัญของโลกอีกด้วย

1. สรุป

ในการศึกษาการส่งออกของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ซึ่งศึกษาตามแนวความคิดเกี่ยวกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และแนวความคิดเกี่ยวกับส่วนแบ่งตลาด (Constant Market Share) ผลของการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า

(1) ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าอัญมณี และเครื่องประดับเพิ่มขึ้นในทุก รายการที่ทำการศึกษานี้ อันได้แก่ พลอย ซึ่งเป็นสินค้าที่ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่มาก มีความสามารถขยายการส่งออกได้เพิ่มขึ้นโดยอาศัย

ผลจากการขยายตัวของตลาดโลก และผลจากการกระจายตลาดที่เหมาะสม สำหรับ เครื่องประดับแท้และเครื่องประดับเทียม ประเทศไทยสามารถขยายการส่งออกได้ เพิ่มขึ้นโดยอาศัย ผลจากการขยายตัวของตลาดโลก ผลจากการกระจายตลาดที่เหมาะสม และผลจากความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆในตลาดโลก เช่นเดียวกับเพชรที่สามารถขยายการส่งออกโดยอาศัยผลทั้ง 3 ด้านเช่นกัน

(2) นอกจากนี้ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย ที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยด้วยวิธีวิเคราะห์แบบ CMS ในแต่ละตลาดที่สำคัญในช่วงระยะเวลา 2531-2535 ปรากฏว่าตลาดสหรัฐอเมริกา และตลาดญี่ปุ่น เป็นตลาดที่ประเทศไทยมีความสามารถส่งออกเพิ่มขึ้นทั้ง 4 รายการโดยอาศัยผลจากความสามารถในการแข่งขันรวมและผลจากการขยายตัวของตลาดโลกสำหรับตลาดเบลเยียม ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ และสิงคโปร์ สามารถขยายการส่งออกได้เพียง 3 รายการคือ เพชร เครื่องประดับแท้ และเครื่องประดับเทียม โดยเบลเยียมและสิงคโปร์ อาศัยผลจากความสามารถในการแข่งขันรวม ส่วนฝรั่งเศสและฮอลแลนด์ อาศัยผลจากการขยายตัวของตลาดโลก ทางด้านตลาดเยอรมัน และอิสราเอลก็สามารถขยายการส่งออกได้ 3 รายการคือ เพชร พลอย และเครื่องประดับแท้โดยเยอรมันอาศัยทั้งผลจากความสามารถในการแข่งขันรวมและผลจากการขยายตัวของตลาดโลก อิสราเอลก็อาศัยผลจากการขยายตัวของตลาดโลก สำหรับตลาดสวีเดน เซอร์แลนด์และสหราชอาณาจักร สามารถขยายการส่งออก 2 รายการคือ เครื่องประดับแท้และเครื่องประดับเทียม ซึ่งสหราชอาณาจักรได้อาศัยผลจากความสามารถในการแข่งขันรวมและผลจากการขยายตัวของตลาดโลก ส่วนสวีเดนและเซอร์แลนด์อาศัยแต่เพียงผลจากความสามารถในการแข่งขันรวมเพียงด้านเดียว

(3) สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถ ในการขยายการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับรวม 4 รายการในแต่ละตลาดที่ศึกษา ปรากฏว่าประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับรวม 4 รายการเพิ่มขึ้นแทบทุกตลาดยกเว้นสหราชอาณาจักร รายละเอียดดังปรากฏในบทที่ 4

(4) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่อง

ระดับของไทย ซึ่งอาจสรุปสภาพปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขดังนี้

(4.1) วัตถุดิบ

วัตถุดิบของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ค่อนข้างแตกต่างจาก อุตสาหกรรมโดยทั่วไป กล่าวคือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมนี้ อันได้แก่ พลอย เพชร ตลอดจนจิวเวลรี่มีค่าอื่นๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มूलค่าสูงซึ่งสามารถนำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราได้ นอกจากนี้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมนี้จะเป็นสิ่งที่มีค่าแล้วก็ยังเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัด และหาได้ยาก แม้ว่าประเทศไทยจะมีแหล่งพลอยสีที่สำคัญของโลก แต่ในปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ของพลอยที่ขุดได้ เริ่มลดลงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการดำเนินการในด้านการหาแหล่งวัตถุดิบจากประเทศต่างๆ โดยจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเหล่านั้น เพื่อให้เป็นแหล่งป้อนวัตถุดิบให้แก่ไทยอย่างสม่ำเสมอและปริมาณที่เพียงพอ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเร่งสำรวจ และพัฒนาแหล่งขุดพลอยในประเทศ เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้ต่อไปได้

(4.2) แรงงาน

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมาก จึงมีแรงงานกระจายอยู่ทั้งในเมืองและในชนบท ซึ่งเป็นแหล่งขุดพลอยและเจียรไน ช่างเจียรไนพลอยของไทยมีความชำนาญและเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพสูง ฝีมือในการเจียรไนของไทยเป็นที่ยอมรับของโลก แต่ในด้านการเจียรไนเพชรยังขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ เนื่องจากในปัจจุบันอุตสาหกรรมการเจียรไนเพชรได้มีการขยายตัวขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับความต้องการเพชรในตลาดโลกยังมีสูง ดังนั้นการขยายตัวของอุตสาหกรรมเจียรไนเพชร จึงเริ่มสูงขึ้นกว่าการเจียรไนพลอย ส่งผลให้เกิดความต้องการช่างเจียรไนที่มีฝีมือโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจียรไนเพชรในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพชรเม็ดเล็ก การใช้เครื่องจักรในการเจียรไนไม่สามารถทดแทนได้ ทั้งในแง่ของฝีมือและความคุ้มทุน

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งรัดให้มีการฝึกอบรมช่างเจียรไนเพชร เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม โดยเป็นการฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน เนื่องจากในด้านเทคนิคการเจียรไนนั้น จะมีความแตกต่างกันในแต่ละผู้ประกอบการซึ่งแต่ละแห่งจะดำเนินการเอง

ทางด้านแรงงานในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับคือช่างประกอบตัวเรือนก็เช่นกัน ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแคลนแรงงานฝีมือ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งผลิตช่างประกอบตัวเรือนที่มีฝีมือ เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องประดับ อย่างไรก็ตามนอกจากแรงงานในส่วนนี้ของช่างต่างๆแล้ว ยังมีส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งคือในระดับผู้บริหารหรือหัวหน้างาน ซึ่งเป็นระดับที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในลักษณะของครอบครัว จึงยังไม่มีพนักงานในส่วนนี้มากนัก

ในปัจจุบันมีโรงงานที่ได้จดทะเบียนไว้กับกรมโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 278 โรงงาน¹ ประกอบด้วยโรงงานขนาดใหญ่จำนวน 27 โรงงาน โรงงานขนาดกลางจำนวน 71 โรงงาน และโรงงานขนาดเล็กจำนวน 180 โรงงาน เมื่อคาดคะเนจำนวนบุคลากรในระดับบริหารจัดการ(โรงงานขนาดใหญ่ร้อยละ 10 โรงงานขนาดกลางร้อยละ 5 และโรงงานขนาดเล็กร้อยละ 3) แล้วพบว่าในปัจจุบันมีความต้องการบุคลากรในระดับบริหารจัดการรวมทั้งสิ้นประมาณ 2,950 คน แต่โรงงานต่างๆได้มีบุคลากรในระดับนี้อยู่แล้วโรงงานละประมาณ 5-10 คน เมื่อรวมทุกโรงงานแล้วจะมีจำนวนบุคลากรในระดับบริหารจัดการรวมทั้งสิ้น 2,310 คน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องผลิตบุคลากรทางด้านบริหารจัดการเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2535-2538 รวม

---

¹สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, "ความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับ," มีนาคม 2536.

ทั้งสิ้น 640 คนซึ่งจำแนกออกเป็นรายปีได้ปีละประมาณ 160 คน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการสำหรับการเตรียมบุคลากรในระดับบริหารจัดการ ไว้รองรับกับโครงการใหม่ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปี 2538

(4.3) เทคโนโลยี

การเจียรไนมีความสำคัญยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมนี้ เป็นส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่อัญมณีและการกำหนดราคาของอัญมณี ปัจจุบันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยมีขีดความสามารถในการเจียรไนสูง จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก โดยเฉพาะเทคนิคที่สำคัญในการเจียรไนพลอยนั้นคือการเผาพลอย ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่ทำให้สามารถเพิ่มคุณค่าและราคาของพลอยได้อย่างสูงยิ่ง ปัจจุบันทั้งการเจียรไนพลอยและเพชรก็ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้บ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่จะใช้ในโรงงานขนาดใหญ่

สำหรับการผลิตเครื่องประดับ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีค่อนข้างมากเช่นเทคโนโลยีในการทำโลหะให้บริสุทธิ์ (Purification) การผสมโลหะ (Alloying) การหล่อและขึ้นรูป (Casting and Forming) โลหะมีค่า เทคโนโลยีสองประเภทแรกเป็นเทคโนโลยีหลักในการผลิตตัวเรือนเครื่องประดับ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางโลหะวิทยาอีกทั้งความสามารถในการตรวจสอบและควบคุมโครงสร้างละเอียด ในด้านการหล่อและขึ้นรูปจะต้องมีความรู้ในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์หลายชนิด และที่สำคัญคือความรู้ด้านการหล่อความละเอียดสูง (Precision Casting) ซึ่งมีผลสำคัญต่อคุณภาพเครื่องประดับ ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดความรู้ความชำนาญในด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตลักษณะ Mass Production และการควบคุมคุณภาพให้ได้ตาม Specification และขนาด (Calibration) ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความรู้เทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้

(4.4) การออกแบบ

รูปแบบเครื่องประดับของไทยส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบที่ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดมาให้ การออกแบบโดยนักออกแบบชาวไทยยังมีไม่มากนัก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีนักออกแบบเพิ่มมากขึ้น และมีความสามารถจนได้รับรางวัลในการประกวดระดับนานาชาติ แต่ส่วนใหญ่แล้วรูปแบบเครื่องประดับของไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถทัดเทียมกับต่างประเทศ เช่น อิตาลีหรือสวิตเซอร์แลนด์ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบ เพื่อให้รูปแบบของเครื่องประดับสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

(5) ทางด้านตลาดหลักในการส่งออก สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้คือ

(5.1) สหรัฐอเมริกา

จากการที่มีการระงับสิทธิ GSP ของอัญมณีและเครื่องประดับไทย ตั้งแต่ปี 2530-2534 6 รายการด้วยกัน ทำให้ไทยต้องสูญเสียรายได้การส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไม่ต่ำกว่า 60 ล้านดอลลาร์ต่อปี แต่อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าอัญมณีและเครื่องประดับของไทย สามารถส่งออกได้มากขึ้นแสดงถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพในการผลิตให้สามารถแข่งขันด้านราคาในตลาดนี้ได้ตลอด ข้อเสนอแนะสำหรับตลาดสหรัฐอเมริกาคือควรมีการโฆษณาในนิตยสารวารสาร เช่น National Jewelry หรือ Jewelry Prestones และโฆษณาผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ อีกทั้งในส่วนของผู้ผลิตควรเดินทางไปดูตลาดด้วยตนเอง จะได้เห็นสภาพตลาดที่แท้จริงนำมาพิจารณาการเจาะตลาดได้เป็นอย่างดี

(5.2) ญี่ปุ่น

การส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปยังญี่ปุ่น ประเทศไทยได้รับสิทธิ GSP นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งสถาบัน Jewelry Center เพื่ออำนวยความสะดวกระหว่างพ่อค้าและผู้นำเข้า กล่าวโดยรวมแล้วไทยยังสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดในญี่ปุ่นได้อีกเป็นจำนวนมาก แต่อาจจะต้องพบกับอุปสรรคภายในญี่ปุ่น ซึ่งมีผู้ผลิตเครื่องประดับอยู่ในเมืองยามานาชิและโตเกียว ที่มีการผลิตเครื่องประดับที่ได้มาตรฐานไม่แพ้อิตาลี อีกทั้งแบบของเครื่องประดับต้องเปลี่ยนให้ทันกับการแต่งกายของชาวญี่ปุ่น

โดยเฉพาะวัยรุ่นนิยมใส่เครื่องประดับมากขึ้น

(5.3) เยอรมัน

การขยายตลาดของไทยจะต้องศึกษาถึงตลาดอัญมณีและเครื่องประดับของเยอรมันอย่างแท้จริง เพราะประเทศนี้มีลักษณะความชอบเฉพาะตัว จากรายงานของศูนย์พาณิชย์กรรมในเยอรมัน รายงานว่า ปัจจุบันชาวเยอรมันนิยมเครื่องประดับที่เรียบง่าย และแบบพื้นเมืองนิดๆ เครื่องประดับไม่หลากหลาย เช่น แหวนทองสตรีประดับด้วยเพชรขนาดเล็กหรือหินสีน้ำเงิน แดง ส่วนแหวนผู้ชายนิยมวงใหญ่ประดับทั้งเพชรและหินมีค่าสีม่วง เขียว น้ำเงิน รูปทรงเหลี่ยม ในส่วนของสายสร้อยจะมีจี้ห้อยเป็นรูปหัวใจ ตุ่มหุจะนิยมทองแบบเรียบวงใหญ่ หรือแต่งด้วยเพชรหรือหินสีแดงผสมเพชร

นอกจากนั้นแล้วผู้ผลิตควรปรับปรุงรูปแบบให้มีคุณภาพมากขึ้น และเพื่อรองรับการรวมเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมยุโรป ควรจะไปตั้งสาขาเปิดจำหน่ายอัญมณีในเยอรมัน หรือร่วมลงทุนในด้านการตลาดกับนักธุรกิจเยอรมัน อีกทั้งการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าที่งาน Inhorgenta ที่เมืองมิวนิก และงาน International Frankfurt Fair ที่เมืองแฟรงก์เฟิร์ต โดยรวมเป็นกลุ่มธุรกิจในนามประเทศไทย จะทำให้มีความเชื่อถือมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ไทยสามารถขยายตลาดได้มากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

(5.4) สหราชอาณาจักร

ตลาดสหราชอาณาจักร อัญมณีและเครื่องประดับมีอัตราการขยายตัวทางการค้าสูงขึ้น ต่อไปเมื่อภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศกลับเข้าสู่ภาวะปกติ และการขยายตลาดของไทยยังมีแนวโน้มแจ่มใส ซึ่งไทยมีส่วนแบ่งตลาดนี้เพียง 2 % เท่านั้น ดังนั้นนักธุรกิจไทยควรจะมีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน เช่น เรื่องการออกแบบต้องเน้นความเรียบง่ายสง่างาม มากกว่าที่จะมีรายละเอียดมากและซับซ้อน

นอกจากนั้นแล้วการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในอังกฤษ สามารถช่วยขยายตลาดได้มากขึ้น ซึ่งงานที่สำคัญได้แก่ งาน International Watch Jewellery and Silver Trade บริเวณ EAR กรุงลอนดอนและงานInternation Spring Fair ณ เมืองเบอร์มิงแฮม

(5.5) สวีตเซอร์แลนด์

จากสภาพการตลาดในประเทศสวีตเซอร์แลนด์ซึ่งยังคงสดใส จึงเป็นโอกาสหนึ่งของผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทย ที่จะสามารถส่งอัญมณีและเครื่องประดับได้มากขึ้น เนื่องจากประเทศสวีตเซอร์แลนด์เป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศสมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป ซึ่งมีสมาชิกร่วมอีก 4 ประเทศคือ สวีเดน ฟินแลนด์ ออสเตรีย และนอร์เวย์ ซึ่งไทยน่าจะใช้ประเทศสวีตเซอร์แลนด์เป็นแหล่งกระจายสินค้าไปยังประเทศสมาชิก อีกทั้งไทยยังได้เปรียบประเทศอื่น ๆ ที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่า และราคาไม่สูงแต่ควรปรับปรุงคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาดก็จะได้ราคาที่สูงตามไปด้วย

(5.6) ตลาดอื่นๆในยุโรป

จากการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรปในปี 1992 การรวมตัวดังกล่าว การส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยจะได้รับประโยชน์มาก เพราะการนำเข้าประเทศหนึ่งเสียภาษีนำเข้าเพียงครั้งเดียวก็สามารถนำสินค้าผ่านประเทศต่างๆโดยไม่ต้องเสียภาษีเพิ่มอีก ทำให้อัญมณีและเครื่องประดับไทยที่มีราคาต่ำและได้คุณภาพสามารถที่จะส่งจำหน่ายและกระจายทั่วยุโรปได้ แต่ในอนาคตประเทศยุโรปแถบตะวันตกอาจเข้าไปลงทุนในยุโรปตะวันออก ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำอาจทำให้การกระจายตลาดของไทยในระยะยาวคงจะต้องลำบาก ดังนั้นผู้ประกอบการไทยควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางการตลาดให้มาก เพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อเหตุการณ์ และจะได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบสนองตอบต่อผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว

(5.7) ฮ่องกง

อนาคตของเกาะฮ่องกง ประเทศจีนคงปรับเปลี่ยนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยสภาพการเป็นเมืองท่าและการค้ายังคงเหมือนเดิม เพราะในภาวะปัจจุบันการแข่งขันทางเศรษฐกิจของโลกมีความเป็นเสรีมากขึ้น ซึ่งในประเทศจีนเองยังเปิดเมืองท่าและเขตอุตสาหกรรมดึงดูดให้ประเทศต่างๆ ไปลงทุน ดังนั้นการเป็นศูนย์กลางอัญมณีและเครื่องประดับของฮ่องกงยังคงอยู่ต่อไป และการค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยสามารถใช้ฐานฮ่องกง เป็นแหล่งกระจายสินค้าไปยังกลุ่มประเทศต่างๆต่อไป

(5.8) กลุ่มประเทศอาเซียน

หลังจากมีการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเสรีอาเซียน และมีการเสนอให้ลดภาษีศุลกากรให้เหลือ 0% ภายใน 10 ปีข้างหน้า อัญมณีและเครื่องประดับเป็นสินค้าที่ต้องเร่งดำเนินการให้ได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้ ประเทศไทยย่อมต้องได้เปรียบประเทศอื่นๆในอาเซียน และมีความพร้อมมากกว่า อีกทั้งการผลิตที่ได้ราคาต่ำ และมีคุณภาพสามารถที่จะขยายตลาดในอาเซียนได้มากกว่าชาติอื่นๆไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยหรือมาเลเซีย ซึ่งอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับยังสู้ไทยไม่ได้

2. ข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับของไทย

2.1 ในส่วนภาครัฐบาล

เพื่อให้การดำเนินการต่างๆทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ที่มุ่งจะสนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ให้บรรลุเป้าหมายของการทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอัญมณีและเครื่องประดับของโลก รัฐบาลควรมีการวางนโยบายและมาตรการสนับสนุนแก่อุตสาหกรรมนี้อย่างเป็นระบบและชัดเจน นโยบายที่สำคัญคือการกำหนดให้อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรมที่มีลำดับความสำคัญเพื่อที่หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ฯลฯ จะได้สามารถกำหนดนโยบายและจัดทำแผนในการให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ โดยจัดให้เป็นอุตสาหกรรมในลำดับความสำคัญพิเศษได้ แนวทางการดำเนินการควรมีดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านวัตถุดิบ

รัฐบาลควรให้กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรมทำการสำรวจแหล่งอัญมณีทั่วประเทศอย่างละเอียดละอออีกครั้งหนึ่ง เพื่อจะได้ทราบอย่างแน่ชัดว่าประเทศไทยยังมีอัญมณีที่สามารถขุดค้นขึ้นมาได้นั้นมีอะไรบ้างและปริมาณเท่าใด นอกจากนี้ควรผ่อนผันเงื่อนไขในการขุดค้นอัญมณีให้เกิดความคล่องตัวขึ้น

ทางด้านการนำเข้าวัตถุดิบ ในปัจจุบันอัญมณีที่ขุดค้นหามาได้ไม่เพียงพอต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อตลาดภายในประเทศรวมถึงการส่งออก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเข้าวัตถุดิบเข้ามาเสริมในอุตสาหกรรม การเจรจาซื้อวัตถุดิบจากประเทศต่างๆมีอุปสรรคมากมาย ตัวอย่างเช่น การเจรจาซื้อเพชรพลอยกิวดา (Geuda) จากประเทศศรีลังกา เพราะพลอยกิวดาชนิดนั้นมีราคาต่ำมาก แต่คนไทยมีความรู้และความชำนาญพิเศษในการหุงหรือเผาพลอยธรรมชาติให้เป็นอัญมณีที่มีค่าสูงได้ รัฐบาลศรีลังกาถึงกับมีมาตรการห้ามนำออกพลอยกิวดา ในที่สุดกระทรวงต่างประเทศของประเทศไทยได้เจรจากับรัฐบาลศรีลังกาในที่สุดจึงบรรลุข้อตกลงได้ ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการช่วยเจรจาหาซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศ

นอกจากนี้การที่อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันผู้ผลิตยังคงประสบกับต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบ (ยกเว้น เพชร พลอย ทองคำ ภาษีนำเข้า 0 %) และขึ้นส่วนยังสูง และมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มวัตถุดิบที่นำเข้า จึงควรมีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีวัตถุดิบ อาทิเช่น

เงิน ต้องเสียอากรนำเข้าในอัตราร้อยละ 35 ซึ่งเงินก็เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตเครื่องประดับด้วย ดังนั้นจึงควรมีการยกเว้นอากรนำเข้าเช่นเดียวกับทองคำ การเสียภาษีการค้าภายใต้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มให้เป็นไปตามลักษณะเดียวกับทองคำ

ผงเพชร แม้ว่าเพชรจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า แต่ผงเพชรซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการเจียรระไน ต้องเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 20 ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จึงควรพิจารณาลดอัตราหรือยกเว้นการเก็บภาษีนำเข้า ผงเพชรที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการเจียรระไน

อย่างไรก็ตามในขณะนี้รัฐบาลได้กำหนดมาตรการส่งเสริมและเร่งรัดการส่งออกทางด้านภาษีไปบ้างแล้ว โดยได้มีการลดอากรนำเข้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับตามที่คณะรัฐมนตรีได้ประชุมเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2537 ซึ่งมีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลังให้ปรับปรุงอากรนำเข้าศุลกากร โดยเน้นหมวดวัตถุดิบอัญมณี ซึ่งลดภาษีนำเข้าจากร้อยละ 15-60 เหลือร้อยละ 1-40 รวม 7 รายการได้แก่

	อัตราเดิม (%)	อัตราใหม่ (%)
ลูกปัด ไข่มุกเทียม รัตนชาติ	60	10
ไข่มุกธรรมชาติ ไข่มุกเลี้ยง	25	5
เพชร พลอยรูปพรรณหุ้มด้วยโลหะ	60	20

สำหรับเครื่องประดับนั้น เดิมรัฐบาลเกรงว่าหากลดอัตราอากรแล้ว จะเป็นผลกระทบต่อผู้ผลิตภายในประเทศ โดยผู้ซื้ออาจจะหันไปซื้อเครื่องประดับที่นำเข้าจากต่างประเทศ แต่จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า การลดอัตราอากรนำเข้าจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ไทยสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

โดยไม่ต้องอาศัยกำแพงภาษีเป็นตัวช่วย รัฐบาลควรเปิดให้นำเข้าอย่างเสรี ซึ่งจะ
เป็นโอกาสให้ได้เห็นรูปแบบของเครื่องประดับจากต่างประเทศมากขึ้นทำให้สามารถ
พัฒนารูปแบบเครื่องประดับของไทย ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดต่าง
ประเทศได้

ในส่วนของระเบียบปฏิบัติทางศุลกากรในการนำเข้าวัตถุดิบนั้น ปัจจุบันก็
ยังไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร อาทิเช่น การนำเข้าวัตถุดิบมาผลิตเพื่อการส่งออกที่
สามารถขอคืนอากรได้ตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพ.ร.บ.ศุลกากร (ฉบับที่ 9) ซึ่งใน
กรณีนี้จะต้องมีการชำระอากรหรือใช้การค้ำประกันค่าภาษีอากร โดยเมื่อมีการส่ง
ออกจึงจะสามารถขอคืนได้ จึงเป็นภาระแก่ผู้ประกอบการที่จะต้องวางเงินประกัน
นอกจากนี้การขอคืนค่าภาษีอากรก็ใช้เวลานานถึงประมาณ 3 เดือน พิธีการและ
เอกสารในการนำเข้าซึ่งต้องผ่านการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย ก่อให้เกิดความ
ไม่สะดวกและล่าช้า ดังนั้นแนวทางดำเนินการก็คือ ในการนำเข้าโลหะมีค่าเข้ามาผลิต
เพื่อการส่งออก ควรใช้ระบบการตรวจสอบวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก
ทางบัญชี โดยตรวจสอบปริมาณการนำเข้ากับปริมาณที่ใช้ไปในการผลิตตามสูตรการ
ผลิตที่กำหนดไว้ แล้วใช้วิธีการตัดบัญชีโดยไม่ต้องชำระอากร หรือทำการค้ำประกัน
หากมีส่วนที่ผู้นำเข้าไม่ได้ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก อาจใช้วิธีการปรับหรือ
กำหนดบทลงโทษ ซึ่งการตรวจสอบทางบัญชีเกี่ยวกับปริมาณการใช้วัตถุดิบหรือปริมาณ
วัตถุดิบคงเหลือนั้น ควรกำหนดให้มีการสามารถตรวจสอบโดยกรมศุลกากรได้ตลอด
เวลา ซึ่งจากระบบคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันจะช่วยให้สามารถดำเนินการดังกล่าวมานี้
ได้

นอกจากนี้ควรพิจารณาปรับปรุงเอกสาร และขั้นตอนการปฏิบัติในการนำ
เข้าตั้งแต่ใบขนสินค้าขาเข้าตลอดจนถึงขั้นตอนในการตรวจสอบและปล่อยสินค้าให้มีความ
สะดวก และรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้อาจจัดตั้งคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทั้งจาก
ภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อศึกษาและพิจารณาขั้นตอน ตลอดจนเอกสารที่ต้องใช้ใน
การนำเข้า โดยอาจให้มีการปฏิบัติบางอย่างที่กำหนดให้เหมาะสมกับอุตสาหกรรมนี้
โดยเฉพาะ

2.1.2 ด้านแรงงาน

แรงงาน เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และเป็นจุดที่เป็นข้อได้เปรียบของประเทศไทย ดังนั้นเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมไม่ให้เกิดความขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ จำเป็นจะต้องมีการจัดระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานขึ้น

ในสภาวะการขยายตัวของการค้าอัญมณีและเครื่องประดับนั้น ความต้องการบุคลากรด้านบริหารจัดการ ภาครัฐบาลโดยเฉพาะทบวงมหาวิทยาลัยควรจัดทำเป็นโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอัญมณีและเครื่องประดับของบัณฑิตชั้น โดยประสานงานกับภาคเอกชน เร่งรัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกับบัณฑิตในสาขาวิชาที่สามารถประยุกต์ได้อย่างรวดเร็ว โดยการตั้งศูนย์การฝึกอบรมทางภาคทฤษฎีไว้ที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่างๆ และไปฝึกภาคปฏิบัติที่โรงงาน จึงจะทำให้เพิ่มปริมาณผู้มีความรู้ทางด้านบริหารจัดการทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับได้อย่างรวดเร็วตามเป้าหมาย

สำหรับบุคลากรระดับฝีมือแรงงาน ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนควรร่วมกันพิจารณากำหนดแผนการผลิตช่างฝีมือแต่ละประเภท โดยพิจารณากำหนดหลักสูตรและเป้าหมายจำนวนแรงงานที่จะผลิตในแต่ละปีควรจัดให้มีองค์การหรือกลไกร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการรวบรวมข้อมูล ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพทางด้านอัญมณีและเครื่องประดับให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 ด้านเทคโนโลยี

เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเจียรระไนและผลิตเครื่องประดับยังเสียภาษีนำเข้าในอัตราที่สูง ซึ่งในปัจจุบันเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับนั้น ส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ สำหรับการพัฒนาให้มีการผลิตเครื่องจักร และอุปกรณ์ขึ้นมาจากภายในประเทศนั้นเป็นไปได้ยากยิ่ง เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ต้องการความละเอียดเที่ยงตรงสูงมากนั้น ต้องใช้

เทคโนโลยีและประสิทธิภาพในการผลิตสูงมาก ซึ่งประเทศไทยไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาเพียง 5 หรือ 10 ปี แต่อาจเป็นไปได้ในอนาคตเมื่อมีการผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคต่างๆได้อย่างเพียงพอ โดยที่อาจจะต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศในระยะเริ่มต้นการที่รัฐบาลจะสนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับจึงควรลดภาษีนำเข้า เพื่อช่วยลดต้นทุนในการผลิตให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

2.1.4 ด้านการออกแบบ

รูปแบบเป็นส่วนสำคัญของเครื่องประดับ ปัจจุบันเครื่องประดับของไทยยังต้องได้รับการพัฒนาในด้านการออกแบบ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศและสร้างความดึงดูดใจแก่ผู้ซื้อ โดยการออกแบบให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว เน้นการผสมผสานเอกลักษณ์ของประเทศ รวมเข้ากับรูปแบบที่เป็นที่นิยมในตลาด เพื่อให้สินค้ามีเอกลักษณ์ของตัวเอง และในขณะเดียวกันก็อยู่ในมาตรฐานโลก

แนวทางดำเนินการคือ ทำการศึกษาวิจัยรูปแบบที่เป็นความต้องการของตลาดต่างประเทศในแต่ละแห่ง เนื่องจากแต่ละประเทศจะมีความนิยมในรูปแบบที่แตกต่างกัน ควรมีการเพิ่มปริมาณการผลิตบัณฑิตหรือผู้ที่จบการศึกษาด้านการออกแบบ นอกจากนี้ควรมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ และพัฒนาทักษะในด้านการออกแบบที่ตรงกับความต้องการของตลาดอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นหลักสูตรที่ดำเนินการโดยสถาบันพัฒนาแรงงานอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับที่จัดตั้งขึ้น

นอกจากแนวทางดำเนินการและข้อเสนอแนะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีแนวทางอื่นที่สำคัญอีกคือ

ขั้นตอนการปฏิบัติในการส่งออกสินค้า ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการที่จะทำ ให้สินค้าไปถึงจุดหมายปลายทางตามเวลาที่กำหนดการส่งออกสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับส่วนใหญ่จะใช้การขนส่งสินค้าทางอากาศ ซึ่งจะต้องผ่านพิธีการส่งออกเช่นเดียวกับการขนส่งทางเรือ ขั้นตอนต่างๆในการส่งออกจึงมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่ง

ปัจจุบันผู้ประกอบการหลายรายให้ความเห็นว่า ยังมีความยุ่งยากและไม่สะดวก ดังนั้นควรพิจารณาปรับปรุงขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติทั้งในด้านการตรวจสอบวิเคราะห์สินค้าตลอดจนขั้นตอนและเอกสารต่างๆในการส่งออก เพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็ว โดยพิจารณาพร้อมกับการพิจารณาปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการนำเข้า ทั้งนี้ในด้านการตรวจวิเคราะห์สินค้าอาจไม่มีความจำเป็นหากได้มีการยกเลิกการนำเข้า

ทางด้านบริการขั้นพื้นฐาน ควรมีการกำหนดเขตหรือพื้นที่การส่งเสริมอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับชั้นในภูมิภาคที่มีความพร้อม เช่น แถบจังหวัดจันทบุรี ตราด เป็นต้น เพื่อที่จะรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ และมีการกำหนดให้เป็นเขตพิเศษ อันที่จะได้รับสิทธิประโยชน์และอาจจะพิจารณาให้เป็นเขตการค้าเสรีในอนาคตด้วย

นอกจากนี้ปัจจุบันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ยังคงขาดระเบียบรับประกันคุณภาพมาตรฐาน แนวทางแก้ไขก็คือควรกำหนดมาตรฐานโลหะมีค่า(ทองคำ เงิน ทองคำขาว) ควรกำหนดให้มีใบรับรองสัดส่วน(ร้อยละ)ของโลหะมีค่าที่ออกโดยหน่วยราชการหรือสมาคมและสถาบัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในใบรับรองดังกล่าวควรระบุถึงน้ำหนักของอัญมณี คุณภาพ และตำหนิของอัญมณี ตลอดจนชื่อร้านที่จำหน่าย ถ้าเป็นเครื่องประดับควรระบุด้วยว่าเครื่องประดับชิ้นนั้นๆประกอบด้วยอัญมณีอะไรบ้าง จำนวนหรือน้ำหนักเท่าไรเป็นของแท้หรือของเทียม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ซื้อว่าจะได้สินค้าที่มีคุณภาพ และขณะเดียวกันจะช่วยลดหรือขจัดผู้จำหน่ายที่ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค

สำหรับการดำเนินการด้านการตลาด รัฐบาลได้กำหนดมาตรการส่งเสริมและเร่งรัดการส่งออก โดยมีมาตรการที่รัฐบาลได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว ได้แก่ จัดงานแสดงสินค้า Bangkok Gems & Jewelry และมีการจัดการประกวด Jewels Award ให้บริการข้อมูลด้านการออกแบบ แนวโน้มแฟชั่นเพื่อการส่งออก มีการจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์อัญมณีและเครื่องประดับในตลาดต่างๆ และได้สมัครเข้าร่วมงานแสดงสินค้าตามประเทศต่างๆเช่น งาน The European Watch Clock and Jewelry ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งก็จำเป็นต้องรอผลการลตภาชี้นำเข้าเครื่อง

ระดับให้เหลือไม่เกินร้อยละ 20 และการนำระบบ เอ ที เอ คาร์เนทมาใช้

2.2 ในส่วนภาคเอกชน

สมาคมทั้ง 3 สมาคมอันได้แก่ สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ สมาคมเพชรพลอยเงินทอง และสมาคมผู้ประกอบการเจียรไนเพชร ควรร่วมกับ กระทรวงพาณิชย์และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ควรจะทำการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ทั้งในและนอกประเทศ โดยที่การประชาสัมพันธ์ในประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ และชักชวนทั้ง แรงงานและนักธุรกิจ ตลอดจนผู้บริหารในระดับต่างๆหันมาให้ความสนใจในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรทั้งในระดับผู้ลงทุน ผู้บริหาร และแรงงาน ตลอดจนการสนับสนุนต่างๆเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม

ส่วนการประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ขีดความสามารถของอุตสาหกรรมไทย ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาดต่างๆ และเพื่อเป็นการเชิญชวนให้ตลาดหันมาสนใจสินค้าโดยเฉพาะเพชรและเครื่องประดับของไทย

กล่าวโดยสรุปแล้วอัญมณีและเครื่องประดับของไทยต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งสองฝ่าย คือภาครัฐบาลและภาคเอกชน โดยภาครัฐบาลเป็นผู้แนะแนวทาง และลดขั้นตอนอุปสรรคต่างๆในการดำเนินงานของภาคเอกชน และภาคเอกชนก็เป็นผู้ลงมือปฏิบัติตามแต่ละวิธีของแต่ละบริษัท ความสำเร็จในการตั้งเป้าการส่งออกให้ถึงแสนล้านบาท คงไม่เกินจริงไปอย่างแน่นอน